

Учітеся брати мои
Думайте читайте

И чужому научайтесь
Своего не цурайтесь.

СВОБОДА

„Въ своей
хатѣ
своя правда“

И сила
и воля“
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУССКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУССКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“.

Рѣкъ III.

Шамокінъ Па Четвергъ 1-го Августа 1895.

Число 21.

Шамокінъ 1 сернія.

Въ попередномъ числѣ ска-
зали мы, що съ поворотомъ
до краю першого организа-
тора Амер. Руси потеряла
дуже організація и церков-
на и народна. На велику
скалю распочата будова цер-
квей по всѣхъ мѣстечес-
тахъ, де було поселилось
больше число Русинѣвъ, по-
требовала и великого на-
кладу и людей, котры-бы ро-
зумно, вытревало и солид-
но переводили распочату ро-
боту. Такихъ людей небуло.
Жонатыхъ священникѣвъ не
посылаю — безженныхъ ма-
ло було, а вдовѣвъ зъ осир-
очеными родинами не дуже
спѣшили ся. Народъ по-
требовувъ конечно своихъ
священникѣвъ и спроважу-
вавъ ихъ зъ Угорскои Руси.
Величе число нашихъ Бра-
товъ въ Христѣ прибуло до
Америки. Ихъ прибуте до
Америки, до своего рѣдного
народу, котрый выдерся зъ
пѣды гнету малярского и
осѣвъ въ вольной Америцѣ,
могло-бы было принести не
только тому бѣдному наро-
дови колоссальной користи,
але було-бы стало силою вѣд-
жвляючою тыхъ братѣвъ,
що стогнуть пѣды армоу
малярскимъ. Розумно по-
нята мисія культурно-націо-
нальна, організація всѣхъ
силъ русскихъ на podsta-
вахъ чисто національныхъ
була-бы безперечно до нинѣ
великій користи принесла.
Та що-жъ ся-стало? Мы за-
вели сварки старокраевъ.
Почались особисті лайки,
безъ чого Русинѣ не въ силѣ
обойти ся, почались уганя-
ня за почестями и синеку-
рами, въ родѣ лѣпшихъ па-
рафій — почались сварки на
темытѣ языка, на темѣ са-
мостѣйности и принадлежно-
сти до великон, вѣспѣлюю-
націи рускои, а найважнѣй-
шій справы: церковній и на-
родній лежать обложеномъ.
Церкви задовжены переход-
или навѣтъ на власнѣсть
латиньскихъ епископѣвъ, а
бо декуды полишились и до
нинѣ не выплаченъ. Духо-
венство понинѣ: *schwebt in
der Luft* — распочата на-
родна робота спѣлкова рос-
палась. Народъ шукавъ по-

мочи по Jednot-ахъ и дру-
гихъ чужихъ товари-
ствахъ, а заложене това-
риство „Соединеніе“ всѣхъ
братѣвъ“ не вѣдповѣло свои
цѣли и не могло вѣдповѣ-
сти. Оно не стало на томъ
трѣвкомъ грунтѣ, що си-
лою притягаючою лучить
всѣхъ братѣвъ въ одну ро-
дину, хоть-бы и за широ-
кимъ океаномъ, — а такий
грунтъ се идея чисто народ-
на, безъ нѣякои закраски
партійной — се зрозумѣне
потребъ и экономичного по-
ложенья нашего робѣтника
по середѣ другихъ вже дав-
но розумно органѣзова-
ныхъ націи. Сама цѣль гу-
манитарна — вспомогане на
случай смерти не звяже на-
шихъ братѣвъ въ одно крѣп-
ке тѣло, ему все одно де
будъ належати — въ про-
чимъ вѣнь робѣтниківъ, гля-
дитъ тамъ користи, де ему
больше дають еи. Тотъ и
ще другі причины выкла-
кали завязане тов. „Союзъ“;
а завязане сего товариства
було найприроднѣйшимъ
проявомъ вѣдноснѣ нашихъ
Товариство оперте на тлѣ
чисто народномъ, зъ задаче-
ю экономичною, культурною
уважляючи велику зада-
чу нашу — а се и духову
и матеріальну лучнѣсть зъ
батковщиною не могло не
знайти приклонникѣвъ тыхъ
ясныхъ идей, чого доказомъ
масовый варѣсть товариства.
Если же разъ поглянемо на
нашу народну справу, — му-
симо зъ задоволенемъ гля-
дѣти на еи поступъ, опер-
тый на непохитныхъ осно-
вахъ, а справы церковній,
що справдѣ лежать до нинѣ
обложеномъ, лишаемо благо-
разумнѣю зъ вѣдзю священ-
никѣвъ, що вѣдбуде ся въ
день 6 сернія с. р. въ Скре-
нтонѣ. Мы зѣ своей стороны
не подносимо наразѣ нѣя-
кихъ гадокъ, не ставимо нѣ-
якихъ наразѣ постулатѣвъ
въ той такъ важной спра-
вѣ, сподѣваемъ, що зобра-
ній священники постав-
лять ясені постулаты, пове-
дуть рѣчь такъ, що се при-
несе користи для нашої о-
сироченои церкви въ Аме-
рицѣ.

Д-ръ Олеськѣвъ въ доро- жѣ до Канады.

Нашъ люде найлѣпше зна-
ють, якъ то легко покидати
рѣдну землю и пускати ся
за море шукати хлѣба. Але
пѣжъ- голодъ великій панѣ.
А власне той великій панѣ,
голодъ пануе вже вѣдъ кѣл-
кохъ лѣтъ въ Галичинѣ и
чимъ разъ больше взмагае
ся. Нашъ бѣдній хлѣборѣбы
продають ту землю, яка
ще осталась, що незабрали
жиды и егзекуторы подат-
ковъ — и тысячами вандру-
ють до Бразиліи. Емигра-
ціи спинити нѣхто не въ
силѣ, бо и нащѣ спина-
ти. Держава, котра не въ
силѣ була зарадити нуждѣ
селянъ — та держава не въ
силѣ бы выкормити тыся-
чи жебраковъ, она въ про-
чѣмъ мае войско до прокорм-
ленія. Впрочемъ и право
позволяє емигровати, якъ
хто выслуживъ въ войску и
заплативъ податокъ. Аген-
ты, котры перевозятъ на-
шихъ людей до той нещас-
ливой Бразиліи — въ най не-
гѣдѣйшій способъ выкори-
стовують нашихъ бѣдныхъ
братѣвъ. Обдирають ихъ зъ
сорочки и завозятъ, мовъ ро-
бучу худобу на мѣсце. На-
шъ люде не звыкли въ та-
комъ горячи, якъ тамъ есть
жити и падають мовъ соло-
ма. Якъ хто останеся въ жи-
выхъ-то мусить тяжко пра-
цювати за лиху страву и за
ночлѣгъ въ будѣ.

Помѣжъ нашими патріо-
тами въ Галичинѣ, знай-
шовъ ся ледви оденъ розум-
ный и щирій чоловікъ: Д-ръ
Олеськѣвъ, профессоръ рѣль-
ниства въ унѣверситетской се-
минаріи въ Львовѣ, чоло-
вѣкъ дѣйсно ученый — ко-
грий власными коштомъ вы-
бѣраеся до Канады, що-бы
провѣдати докладно, чи не
можъ бы нашихъ людей ске-
рвати вмѣсто до Бразиліи,
до Канады. Експедиція сего
дѣйсного патріота при-
несе великій користи, бо якъ
довѣдуемъся вѣдъ нашихъ
людей, що тамъ були — суть
тамъ всякі даны, котры про-
мовляють за будучою емі-
граціей, нашихъ людей до
Канады. Повторяемо зъ на-

тискомъ еще разъ, що Д-ръ
Олеськѣвъ выбравъ ся влас-
нымъ коштомъ въ такъ да-
леку и въ такъ важныхъ цѣ-
ляхъ — подорожѣ. А стѣль-
ки въ Галичинѣ товариствъ
патріотичныхъ, а стѣль-
ко людей безупину, горлають
на темѣ добра народу.

Власне нинѣ вѣдае Д-ръ
Олеськѣвъ на корабель.

Щиро, не лукаво пови-
таемо Тебе свѣтлый мужу,
на вольной Американской
земли. Мы понимаемо па-
триотизмъ, такъ, якъ Ты его
понимаешъ, въ насъ знай-
дешъ и щирыхъ послѣдова-
телѣвъ Твоеи высококои и-
ден и не лукавыхъ товари-
шѣвъ.

Американскій Русини

„POLAK W AMERYCE“

въ полеміцѣ зъ „Рускимъ
Американскимъ
Вѣстникомъ“.

Ще въ памяти намъ сяж-
нистѣ статѣ „Polak-a w Ame-
ryce“ подѣ заголовкомъ „U-
nisi w Ameryce“ — „Рускій
Амер. Вѣстникъ“ старавъ ся
опровергнути деякі твѣр-
дженія брата поляка и вы-
кликавъ зъ его стороны ре-
плѣкку. Мы зовѣмъ не вда-
вались-бы въ полеміку-бо се
зовѣмъ не наша рѣчь, але
годѣ намъ не выступити въ
оборонѣ чести народно, ко-
тру братъ полякъ такъ ду-
же оскорбивъ. Уже въ кѣн-
цевыхъ словѣхъ полеміки
пише „Polak w Ameryce“
слѣдующе:

„Въ кѣнци пише „Вѣст-
никъ“, що одною зъ най-
головнѣйшихъ задачъ Ру-
синѣвъ, що прибули до
Америки — се старане ся
о поднесене власного мо-
рального и матеріального
быту, збогаченя ся и по-
мѣчь братѣмъ въ старымъ
краю. Були бы се вельми
гарній замѣры, коли-бы ихъ
Русини докладно понима-
ли. О поднесеню мораль-
ности и умислового рове-
ня у Русинѣвъ при тепе-
рѣшнихъ вѣдносинахъ не
може бути и бесѣды. Се
есть только пусте балака-
не и нѣчого больше. При-
гляньмо ся лише рускимъ
парафійамъ а, не дуже ни-

ми збудуемъся. Если не
помыляемъся, то звѣнят-
комъ двоухъ, а наибольше
троухъ парафій — нема въ
нихъ школъ, а если кто
зъ Русинѣвъ здобуде ся
на посилане своихъ лѣтей
до школы — то посылае
ихъ до публичной. Дѣти
дичѣють, растутъ безъ на-
уки и выхованія и дуже
часто темнотою перевы-
скають навѣтъ своихъ ро-
дичѣвъ. Моральность по-
мѣжъ досить значною час-
тею Русинѣвъ не есть та-
кожъ надто велика; гуля-
така, распуста, марнова-
не зарѣбленыхъ грошей,
практикуютъ ся у нихъ
частѣйше, якъ у другихъ
народностей и въ наслѣ-
докъ сего не доходятъ до
мастку. Такожъ помѣчь для
братѣвъ въ старомъ краю
зле понимаютъ Русини, бо
уважають за подставу се,
що за высланы зъ воден
гроши, спроваджують ихъ
до Америки, и не дбають о
се, чи они найдутъ ту ро-
боту — чи будутъ нара-
женъ на голодъ и нужду.

Се докладный переводъ
словъ одной зъ найповаж-
нѣйшихъ часописей польс-
кихъ въ Америцѣ. Тенѣрь
цѣлой статѣ дыше бутною
зарозумѣлостію. Читаючи
тѣ слова здаеся, що находи-
мъся не въ вольной Амери-
цѣ, але подѣ панованемъ
давной Польщи, коли то бра-
та Поляки давали науки
намъ — се-бы то своимъ под-
данымъ, своимъ менчимъ
братѣмъ. Але розберѣмъ ко-
ротко наведену статію.

„Вѣстникъ“ поднѣсь задачу
Русинѣвъ що — до мораль-
ного и матеріального под-
движенія своего народу, —
„Polak w Ameryce“ вѣдмов-
ляе Русинамъ здѣбности до
переведенія сей задачи и ка-
же: що се при теперѣшнихъ
вѣдносинахъ впрѣсть не мо-
жливе. Мы такого твѣрде-
ня нѣякъ не сподѣвали ся
вычитати въ польской часо-
писи. Се крайна зарозумѣ-
лѣсть, котрой мовчки поми-
нути годѣ. Щобъ поднести
когося матеріально и мораль-
но, мусить бути два чинни-
ки: матеріаль, котры и до
сего надававъ бы ся и силы
що посѣдають въ собѣ и

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at 144, South Franklin str; Shamokin, Pa. of each week by the Svoboda Publishing Co.

ADVERTISING RATES:
One inch per annum...\$ 10.00
„ „Six months. „ 6.00

All communications should be addressed to:

„Svoboda“ Printing Office
144 S. Franklin, str,
Shamokin, Pa.

Предплата річна2.00
До старого краю..... 3 злр.

Всѣ дописи и гроші про-
симъ высылати підъ адресу:
To „Svoboda“ Printing Office
144 S. Franklin, str.
Shamokin, Pa.

Наша газета выходитъ що
тиждня въ Четверъ.

Entered the post office at
Shamokin, Pa. as second
class mail matter.

моральну силу и способно-
сти и свѣдомость повну по-
ставленои задачи. И одно и
друге у насъ знайде ся.
Матеріаль. то се нашъ бѣд-
ный але чесный народъ, ко-
трый становить силу голов-
ну кождои нации, — а чин-
ники, що мають его двига-
ти, се нашъ священники,
котрий мають університет-
ске образоване и свою вы-
соку задачу повни разумѣ-
ють. Наша суспольность въ
Америцѣ складаея выклю-
чно зъ народу, що зъ браку
хлѣба привандровавъ зъ
Галичины, або зъ угорской
Руси. Нашъ священники се
люди, що легально доро-
гою высланы своими Орди-
наріятами повниъ свою за-
дачу безъ нѣякихъ сканда-
ловъ! Ваша суспольность,
панове поляки — то ровножь
бѣдный и чесный народъ,
що гнетеный и скономично
и политично заробляє чесно
на кавалокъ хлѣба. Але
хтожь ваша интеллигенція?
Не кажемо вся. Чижъ неви-
дите вы тыхъ збанарутова-
ныхъ шляхтичовъ, що про-
марновали батьковске май-
но, спаслись утечею въ Аме-
рику и лишъ ганьбу прино-
сятъ вышному имени! Чижъ
они способный подносити
вашъ народъ? Хтожь вашъ
священники? (некажемо въ
борони Боже!) Не будемо

ваке шукати тыхъ дорогъ, я-
кими они знайшлись въ Аме-
рицѣ — не будемо пытати
ся за ихъ образованемъ, не
будемо глядѣти за ихъ вы-
сокою моральною вартостію
— про нихъ можна цѣль
пшальты читати въ вашихъ
часописяхъ, если бы лишь
хто мавъ терпеливость и
интересъ читати усе тѣ бру-
ды, якихъ повно у вашой
журналистичѣ — чи и тѣхъ
способный у васъ подносити
народъ морально и мате-
риально? Хтожь липаеся?
Невелике число правдивыхъ
слугъ Божихъ, не велике
число, вже ту въ Америцѣ
вырбленой интеллигенці,
котра походить зъ народу,
оое и все. А тотъ одиницѣ,
то ще замало для того вели-
кого числа Поляковъ, котрий
жиють въ Сполученыхъ Де-
ржавахъ. Medice, cura te ip-
sum, оживишь силою мораль-
ною самъ, а водтакъ змо-
жешъ зъ отвертымъ чоломъ
братови вытикати блуды, а-
ле только по братньому,
только на подставѣ „paris
cum paribus“, бо брать не
дитина, не сынъ, але брать
повнолѣтний, що разумомъ,
выхованемъ, и образованемъ
ничимъ нижше не стоить
вѣдъ тебе. — „Polak w Ame-
rice“ кидаетъ въ очи рускому
народови замѣтомъ, немовъ
бы вѣдъ наибольше не мо-
ральнымъ, наибольше запи-
вавъ ся, зъ помѣжъ усеѣхъ
прочихъ народовъ и черезъ
то не въ силѣ мастку дороб-
итись. Або авторъ нашого
породу не знае, а якъ знае
то говорить се зъ непости-
момъ злобы и въ злой вѣрѣ.

На сей тяжкій закидъ, мы
уважаемо за невмѣстне вѣд-
повѣдати, але вѣдѣлаемо
автора до статистики збро-
денъ рожныхъ, якій дѣють ся
въ Америцѣ — а тамъ зда-
ея зброднари всякого-рода
покладефкованъ и посяла на-
ціональностей. Навѣтъ и
помощъ нести матеріальну
нашимъ братьямъ на бать-
ковщинѣ мы не въ силѣ, бо
мы и сего не повимаемо.

Панове Поляки — мы вѣдъ
васъ певно не будемо вчи-
тисѣ, бо навчили-бысьмо ся
больше бляди, якъ дѣлѣ.
Вы вже только дѣлѣ въ Аме-
рицѣ, позакладаете столько
„Zwiazkow“ зъ только
„Lig“ патриотичныхъ, про
котрий сами говорите, що се
одна велика бляга — а про
найжизненнѣйшу справу —
про дѣмъ емиграційный у
васъ ще не заносить ся. И
вы вмѣсте спомогати своихъ
братѣвъ, котрий ту прихе-
дять — и вы имъ сей часъ
вышукате роботу, щобъ не
терпѣли голоду и нужды. А
сколько-жь то сотокъ людей
вашихъ вертае опять зъ бру-
ку ньюйорского до Европы
не знайшовши нѣякой помо-
чи — нѣякой порадѣ. Мы
се говоримо на подставѣ фак-
товъ, о котрыхъ дуже до-
бре знаете — а навѣтъ одинъ
зъ такихъ фактовъ наведе-

мо за вашою тако польско-
ю газетою зъ Филадельфій
зъ дня 31 мая с. р.:

„Въ минувшомъ тыжни вѣд-
дано зъ New-York-у на-
задъ до Европы 160 поля-
ковъ, що недавно приѣхали
за-для недостатку опѣки над
ними, для недостатку пред-
ставителъ Поляка, котрый
бы ихъ поинформовавъ и
промовивъ за ними. Сколь-
ко-жь то страгъ понесли тѣ
бѣдный люде, а навѣтъ и мы,
бо булибысьмо сильнѣйшии
о 160 добрыхъ робѣтниковъ.
Подумайте о ихъ нещастію,
терпѣняхъ и понесеныхъ
страдахъ. Може цѣлымъ ро-
комъ працювали, щобъ у-
складати гроші на подо-
рожь — прибули въ концѣ
по тяжкой подорожи — а ту
безмилосердный урядникъ,
найчастѣйше жидокъ, що го-
ворить по польски взбро-
няе имъ навѣтъ выйти зъ ко-
рабля!!.

Щожъ вы на се скажете
панове Поляки, котрий хоче-
те насъ вчити, якъ мы ма-
емо своимъ братьямъ пома-
гати? Мы приймемо всяку
раду, але безъ образы че-
сти народной, безъ ментор-
ства, безъ шляхоцкой пре-
тенціональности. Мы славя-
не повинны выписати собѣ
дѣвѣзу: лучитись разомъ бо-
ронитись вѣдѣльно противъ
ворожихъ намъ элементѣвъ.
— заступати выключно спра-
вы церковный и робѣтничъ;
стати на грунтѣ чисто де-
мократичномъ, безъ кроплѣ
примѣшки аристократично-
котра въ Америцѣ и нюха
табаки не гартѣ — лучи-
тись разомъ на основахъ фе-
дерацийныхъ, а тогды бу-
дутъ зъ насъ люде — инак-
ше згинемо въ Американь-
скомъ морі!.

Пиянство и его наслѣдки

Зъ Французского
перевѣтъ о. Ір. Грушка.

Днесъ хтѣбъ сказавъ, або
написавъ, що въ старомъ
краю нашъ людъ вѣддасть
ся пиянству — тобъ я не явъ
вѣры съ той одной и про-
стой причины: що у краю
горѣвки за дурно пити не
дадутъ. А понеже нашъ на-
родъ днесъ есть такъ убо-
гий, що нема защо топки со-
ли купити, отже тымъ боль-
ше на горѣвку гроша не
мае и сей даромъ пити не
може и се есть ложно: щобъ
вѣддавать ся пиянству якъ
се бувало колись за приму-
сомъ злодѣйвъ панѣвъ и ихъ
послѣлакъ запанцизьяныхъ
часѣвъ. Но наколи хочемо
сказати колька слѣвъ въ той
справѣ, взглядно нашихъ
братѣвъ переселившихъ ся
въ тую вѣдну Америку, то
рѣчь цѣлкомъ що инча, бо
ту наши люди, (некажу всѣ)
вѣддають ся пиянству — бо
мають защо.

Нѣмъ приступлю до обго-
вореня самой рѣчи о ко-
трой подалисьмо заголовкъ

мусимо сказати правду до-
рогимъ читателямъ, що мы
тутъ не руководимось гад-
кою: мовъ бы нашъ народъ
въ загаль вѣддавать ся пия-
нству, але наша мысль и
слова суть скерованъ до по-
одинокыхъ нашихъ братѣвъ,
котрий люблять заглянути
до килѣшка що дня такъ,
що вѣдъ пейды до пейды не
мае ничъ и за кость газды
и зѣстають довейши вѣдъ
нового року до другого. Та-
кимъ хочемо представити о-
гидность пиянства и его
страшныи наслѣдки и тымъ
робомъ хочемо щобъ они о-
памятались и мали лѣпшій
розумъ и не пхались жив-
цемъ чортѣви въ руки и па-
мятали на слова св. писа-
нія: що пияки до царства
небесного не перенхаютъся.
Наколи зъ салѣну такій
вийде пияный и блукаеся по
улицяхъ нѣмъ трафить тамъ,
де меншае або буває на бо-
рдѣ, то якъ можна щобъ той
пияница трафивъ до неба,
до котрого дорога вуска и
терниста....

Одинъ славный французскій
докторъ „Gregoire“ написавъ
въ тихъ дняхъ знаменуту
свою розправу въ газетѣ
калифорнійскій „L'union No-
urelle“ о пиянствѣ и его
злыхъ наслѣдкахъ. Я днесъ
хотѣи прислужити ся сво-
имъ дорогимъ крайнымъ.
взявъ за перо и перевѣвъ
зъ французской мовы сю ва-
жну розправу ученого до-
ктора на и шу родну, ко-
тра гласить ось такъ:

„Давно вже ученый люди
заставлялись надъ смут-
нымъ наслѣдками надужи-
ти упивающихъ трункѣвъ, о-
собенно надъ шкодливостію
алкоголизму. Але нинѣ зани-
мають ся тою справою жи-
вѣйше, щобъ спасти люч-
кость вѣдъ моральной и ма-
терияльной загибели. И по-
становивъ собѣ днесъ за за-
дачу: указати людямъ: якъ
шкодливо выльвае надужи-
те трункѣвъ на людскій мо-
зогъ, на здорѣе и скороче
жите. Наколи человекъ лне
въ себе часто упивающій
трунки усе йде до кишокъ,
якъ до того шкодяного мѣ-
шка и зли наслѣдки пиян-
ства и надужити алкоголиз-
му дають ся вѣдчувати и
видѣти постепенно. На самъ
передъ, тварь пияка набе-
рае дивного кольору, запѣ-
ляея и червонѣе, а опѣла
надуваея, варги розширя-
ють ся, очи свѣтѣять ся ди-
ко и незвычайно. Се суть
першій зли знаки здорѣтя
и короткого жита невѣднѣ-
ка алкоголизму и надѣрно-
го пити.

Въ головѣ пияка ще боль-
шій неладъ: думка думку
наганяе, безпрерывно безъ
всякой логичной зязи и ха-
рактеръ або успособлене ко-
ждого пияка значно тодѣ
змѣняеть ся; или по твере-
зому злѣтныи и безъ се-
рдца — то по пияному стаея
милосернымъ; скупецъ ста-

ея гоинымъ ажъ до мярно-
травности; гордый унижа-
ея и неразъ подѣ лавою и
засне. Кождый пияный есть
скорый до розмовы, до ви-
явленя секрету, особенно
чужого — розмова оживлена
слова наче самъ безъ пору-
шеня языка плывутъ. Аль-
коголь выробляє ще и таке
диво мѣжь американскими
братѣми, що якъ пияный то
неразъ буде говорити: по
руски, по нѣмѣцки, по ан-
глійски, по словацки, по ма-
дареки, а якъ тверезый то
и слова не знае съ того все-
го (замѣчане переводчика).
Опѣла мало-по малу фізіо-
номія пияка змѣняея и пе-
рѣмѣняея въ глуповату, въ
очахъ темнѣе, думки и сло-
ва суть безъ всякого змыс-
лу и зязи и тутъ тратить
ся ему совѣтъ совѣтъ
або свѣдомость самого себе
и съ человекѣ створеного на
образъ и подобе боже, ста-
ея скотина.

Тодѣ то въ пияномъ станѣ ор-
ганы руху, лишеныи самъ
собѣ несповняють свои за-
дачи правильно але, безпра-
вильно. Сли пятка йде
дальше, тодѣ нещасный не-
вѣдникъ пиянства впадае
въ тверду сонливость, его
мозокъ сколочуея, вѣддыхъ
стаея що разъ то тяжшимъ,
циркуляція крови стаея
повѣднѣю, въ концѣ пия-
ница есть безъ всякого чу-
ти и гнилою колодою ле-
житъ МЕРТВЕЦКІИ-ПІЯНИИ
Звѣстна се рѣчь, що черезъ
пиянство богато любовни-
ковъ и поклонниковъ чарѣ-
дѣйной фляшки переносить
ся легко съ сего свѣта на
тамтой зимовою порою; то
есть замерзають на смерть.
Горѣвка, особенно абсентъ
суть шкодлившими и скоро-
ше упивающимъ вѣдъ вина.
Мы видѣли одного молодѣ-
го 24 річного вояка, котрий
выпивъ троха больше якъ
лѣтру горѣвки и по коль-
кохъ минутахъ впавъ тру-
помъ. Теперь пригляньмо ся
до чого може припрѣводити
сильне надужити пиян-
рѣвки. Горѣвка, каже уче-
ный докторъ Либетъ, не есть
причиною нужды и убожес-
тва, але наслѣдкомъ. Иля-
тія въ томъ випадку робить
той, хто добре собѣ жне,
вѣтъ добре, а потому выше
и горѣвки. Але наколи бѣ-
дный робѣтникъ черезъ свою
працю не заробить на
стѣльки, щобъ мѣгъ яко та-
ко поживитись, тодѣ якась
сильна потреба, якась не
поборима сила пре его и
тягне до горѣвки бо инѣдѣ
нещасный забуває о своей
щербатѣ доли.

Але его здорѣе упадае
с орымъ ходомъ и его жите
скорочаея ся не о годину,
але о роки. Неразъ тому, що
немае защо належито зѣти
и такъ набирати новыхъ
спѣл до працѣ, другій разъ
тому, що горѣвка нищить
его послѣдній соки до жита,
троить кровь и такій ро-

бóтникъ працаєсь въ великой нуждѣ зъ тымъ свѣтомъ дуже а дуже передчасно. Тамъ, де роботникъ не може навѣсть на жити и свое прокормлене заробити, то шѣтика не есть причиною але наслѣдкомъ его нужды, бѣды и предчасной смерти. Але тамъ, де роботникъ заробляе добре — на примѣръ въ Америцѣ и може выжити достаточно себе и родину, а притомъ воддаєсь шѣнству, то дѣ горѣвка есть не наслѣдкомъ, але причиною его нужды и бѣдности въ яку попадає. Черезъ пѣяństwo псує собѣ чоловікъ жолудокъ и кипки пересякнемъ алкоголю и иншими напитками, суть заслаби до принятия пищи, а жолудкова машина не може ей стравити и протое принятий покармъ не перемѣняєсь въ кровъ, и другіи потребніи соки до люцкого здоровья и жити, але кваснѣ, гниє и повстає не стравность, бóль головы, цѣлковите ослаблене тѣла, бракъ аппетита, убитокъ силы, знищене здоровья, скорочене вѣку-жити.

Але тутъ насуваєсь ся на думку потреба зроби́ти рѣшѣнню, мѣжь пѣянымъ чоловікомъ и пѣякомъ. Каждому прийдеть ся въ житю бути пѣянымъ и по кóлька годинахъ, коли вышумить зъ головы, чоловікъ зновъ приходить до себе и соромить ся, що му такъ стало ся, але шѣякъ щобы и мокъ въ горѣвцѣ день и нóчь, та ще му замало и якъ не пє денъ два або три — то дѣ вóнь чуюсь слабымъ, ходитъ наче не сво́й, ничъ го не тѣшитъ бо вóнь не вѣ своимъ элементѣ, такъ якъ та рыба выкинена зъ родной рѣки на пѣсчастый берегъ.

Обясню наведену рóжницю прикладомъ.

Праведный патріарха Ной справдѣ бувъ разъ здорово пѣянымъ, але не бувъ шѣякомъ. И не диво. Пóславъ Богъ добрый рóкъ на землю. Везъ мѣры и лѣку зародивъ винограду. вина було якъ воды а доброго и правдивого, бо то дѣ ще не було шинкарóвъ, щобы го фальшовали и въ воду претворяли. Отже праведный патріарха, засмаковавши правдивого, натурального вина у першій разъ и видѣвши, що дасть ся легко пити бо добре, потягнувъ собѣ кóлька разъ, якъ подобає, ушпѣвъ ся невинно на винѣ, бо незнавъ силы и наслѣдку, а се було горячо — вдарило до старця головы и патріарха наче дѣтина усмѣхаючись самъ до себе покотивъ ся на сѣно и заснувъ и твердо заснувъ. Але коли пробудивъ ся бувъ опять такимъ тверезымъ якъ на патріарху подобало.

Теперь пригляньмо ся шѣякови. Александеръ Великий, царь македонскій, котрый

бывъ завоювавъ майже весь тогдашний знанный свѣтъ, бувъ взорцемъ и живымъ прикладомъ тверезости и стремезливости, коли воювавъ и прославлявъ ся побѣдами. Але наколи уже не мавъ де воювати, бо весь загорювъ подъ свою власть воддавъ ся шѣяницѣ и якъ бувъ прозванный Великимъ, черезъ свою водвагу и хоробрóсть, такъ опóсля ще болѣшимъ вславивъ ся пѣякомъ. Наполеонъ Великий каже о нѣмъ такъ: „За жити ровнавъ ся зъ императоромъ Траянóмъ що до великодушности, умеръ зъ сердцемъ Нерона, а зъ налогомъ Гельогабала, римского кесаря пѣяка.

Налóгъ шѣяństwa есть страшнѣйшимъ и шкóдлившимъ водѣвѣхъ злыхъ люцкихъ привычокъ тымъ, що пѣякъ хоть бы и хтѣвъ поправити ся и возбуди́и ся — то не може бо смертю переплатити. Одного вельми богатого купця жена въ 50 роцѣ жити почала пити сильно колоньску воду и такъ же що дня пила по пять и до 6 великихъ фляшокъ. Наконецъ хотѣла позбавити ся того налогу, перестала пити, але по мѣсяци умерла.“

Докторъ Gregoire.

Такъ то пише ученый докторъ о надужити и шкóдливости упиваючихъ трунковъ. протое най уважють нашій рускый роботникъ на себе и най выстерѣгають ся того врага, котрый подкопує ихъ здоровье и коротитъ жите. Слѣ днесъ роботникъ не має здоровья до працѣ, то мусить зъ нужды и голоду загнати. Отже о-сторожно зъ трунками.

Гр. Грушка.

Зъ надъ береговъ рѣки Гудсона и околищъ.

Въ тыхъ сторонахъ, де тихо пливуча рѣка Гудсонъ мече свои воды въ необмежанный атлантскій океанъ и по собѣ слѣду не лишає, въ тыхъ-то сторонахъ малисьмо страшну градову бурю, котра розвинула всю свою силу и лютость въ Harlem, Long Island и Cherry Hill — лишаючи за собою страшну руину и люцкихъ трунковъ. Въ Cherry Hill не осталося анѣ одного дому на своимъ мѣсци. Декотрі поперевертала буря дахомъ до землѣ, иншіи порозрывала на части и пороскидала о кóлька метрów. Телеграфичный стовпы наче стебло соломы неслись въ повѣтрю, деревья зъ корнемъ метало о 200 кроковъ, одинъ вагонъ и цѣлу стацію понесло свѣтами, девять себѣ втратило жите. Въ Harlem черезъ кóлька минутъ не можна було видѣти сонця и въ египецкой тмѣ спасаєть свою

душу, если могъ и де могъ. Крómъ лютой и страшной вѣтриницѣ падавъ густый и великий градъ въ величинѣ курячого яйця и де яке вóкно було, то не позóстало цѣле. Найгóрше далась во знаки тая буря панамъ и любителямъ байциклѣстичой фзды: бо де якого напала го коня и всадника неслъ далеко, далеко въ крымахъ вѣтру и богато зъ поломаными крижамъ и ногами споминають еп фатальну пригòду. Въ Woodhaven знищила буря ажъ пѣтдесять домóвъ. Одинъ швецъ зъ той мѣщевости оповѣдавъ менѣ якъ буря однимъ подувомъ взяла его шанду и росповѣдаючи менѣ свою пригòду, ревно розплакавъ ся. Я думавъ зъ початку, що тяжкий жалъ такъ давить его шевску душу за шандою. Але опóсля самъ швецъ признавъ ся, що ему не йде о тое, що буря буду забрала и знищила, але наипаче ему жалъ що подчасъ бурѣ его жѣнка не знаходилась въ шандѣ и днесъ бувъ бы мавъ спокійне жите и бувъ бы постаравъ ся о нову и мóцну шанду. Въ кóлькохъ минутахъ паробила тая несподѣвана буря великою шкóдою, котру рахують на тысячѣ тысячей, а числа убитыхъ и покарѣченныхъ людей ще й доси не знати. Околичный астрономы, котрі глядять на небо и пророкують, яка буде погода на який день и пишуть въ газетахъ, довѣдали ся потомъ зъ газетъ, що була буря. Чи се не смѣхъ зъ ихъ науки?

Описана буря лютилась дня 13 с. м. и то черезъ короткий часъ. Але друге лихо и нещасте, яке повисло надъ розлогимъ Невѣйоркомъ не уменьшаєсь анѣ на хвилину, но чимъ разъ то гóрше даєсь вознаки мешканцямъ космополитичного городу, особливо бѣдной роботничой клѣсѣ. Подъ тымъ нещастемъ, о котромъ тутъ пишемъ, маєсь розумѣти: „недѣльна посуха“. Але не тая посуха, на яку нарѣкають неразъ хлѣборобы — фармеры, але та, яку водчуваютъ въ горлѣ бѣдныхъ новоюрячанъ. Ото недѣльне право, въ сѣду котрого заказано було продавати пиво, иншіи трунки, такъ заострено, що навѣть соды-воды не вóльно продавати. Нашіи хлопцѣ котрі неразъ приѣзжаютъ до New-York-у троха забавити ся та подивити ся на музеи и послухати цыганьской музыки. Данька Габора, щобы приѣхали до New-York-у въ недѣлю то бы его не спóзнали. Гробова панує тишина и сельскою несе пусткою. На улицѣ нѣкогóсенько нема, навѣть и собаки не увидишь. Всякода позамыкано и передъ каждымъ шинкомъ и будою „soda water“ стоять на повѣсонный полѣсманъ и вартує,

щобы де хто рыва нестѣсь, котрого самъ зъ души-серця напѣвъ бы ся, слись хто му давъ, хоть кроплю, щобы-свою полѣсманьску душу охолодити. New-York переживає часы великой реформы въ кождомъ напрямку. Зреформовано полицію и повсаджано самыхъ начальниковъ и капитановъ до арешту на довгий лѣта. Методіскій пасторъ Пакторетъ занявъ ся реформою публичной моральности и зъ сего поводу скасовано майже все дома распусты, але распустницѣ намножило ся такъ, якъ тыхъ мухъ въ лѣтний пору. Теперъ шефъ полиціи Росвельтъ взявъ ся до запровадження тверезости въ недѣльный день але и се не удасть ся якось. Въ недѣльный день сто разъ болѣе провадитъ ся пѣятыка по приватныхъ домахъ. Уже въ субботу вечеръ стараєсь кождый, щобы мати великий запасъ пива и горѣвки на святу недѣлю, — а хто не може собѣ такъ позволити, задля браку гроша, то мусить пити воду и проклѣнати реформаторовъ, що попиваютъ собѣ въ недѣлю заграничній вина и шампанское усе холодне тримане въ ледѣ. Тѣмъ новоюрячане, котрі хотять ся напѣти въ недѣлю пива, то йдуть або до Броклина, або до Нообокен, де лишають 340 тысячъ дол. котрі бь могли позóстати въ мѣстѣ New-York-у.

Заострене недѣльного права, що до продажи пива и иншихъ напоѣвъ, есть вельми шкóдливое, не только бѣднымъ живучимъ и жаждучимъ роботникамъ, але и ихъ поколѣнью. На дняхъ породила жена роботника шючого воду дитину въ тутейшомъ шпитали зъ двома головами. Одна голова якъ звычайно була людца голова, а друга всѣмъ на диво была водяна голова або по докторскій „Wasser Kopf“. Коли се дивне дитя завдяки недѣльному праву, пришло на свѣтъ, то жадна спитальна акушерка нехотѣла зъ перелакати дитину скупати, доки самъ докторъ не взявъ ся до того.

Отъ така їда водить ся въ нашихъ сторонахъ.

Наколя New-York плаче, то Brooklup не смѣє ся. Кождый має своего моля, що го грызе. Въ New-York-у бѣда, що не можна пива пити въ недѣлю, а въ Brooklup-ѣ заказано зновъ правомъ голарамъ голити и стричи волоса або бороду, сли хто яку має. Сли попадешъ брате въ недѣлю въ мѣсто божихъ церквей — бо такъ зветъ ся Brooklup задля великого числа божихъ храмóвъ — то на кождомъ кроцѣ подиблєшь людей зъ довгимъ неогладженою бородою и здаєть ся тобѣ, шо то крайдорож-

ній розбóйникъ, або приа-дують тобѣ першихъ пустиножителѣвъ Тебаиды. Неразъ можна зустрітись съ людиною, котра на повѣзженою бородою шканди-оає по улиці, або цѣлкомъ залѣплєный носѣ, очіи пляй-стрóмъ. Се знакъ, що пробувавъ самъ голити ся тай немóгъ и себе преногано по-калѣчивъ. И то вóльный край! Въ недѣлю можна купити въ антицѣ всякою для себе трутены и еп спожити, а выпити шклянку пива и обголити бороду, то не вóльно. Але всему тому не довгий конецъ. При слѣдующихъ выборахъ роботничая клѣса уже перестане дѣлѣти ся на демократичну и републиканьску, а дасть лишень свой голосъ на такого, котрый буде голосовати за скасованемъ сего нелюцкого права. Въ Джерзі-Ситі уже лекше можна достати пива въ недѣлю. Тутъ або несе салъонѣста кекъ въ мѣшкѣ до хаты, або продає на мѣрку а люде тягнуть шнуркомъ водѣ лаховъ черезъ вѣкно.

Писали газеты и то поваж-ный, що по четвертомъ дню мѣсяця юлія почнеть ся всю-да работа. И справдѣ на нашій приморскій околищѣ лю-доньки роблять по фабрикахъ, лишень цукровнѣ въ Джерзі-Ситі и Броклинѣ дають то́лько часову роботу. Одного дня возме роботни-ковъ, а по двоухъ, або троухъ дняхъ водсылає домóвъ.

Якъ звѣстно всѣмъ, що мп-нула Петровка и рада-бъ воддатись каждая дѣвка. Протое увѣдомляємъ нашихъ хлопцѣвъ зъ Пенсильвеніи, що тутъ теперъ прибуло бо-гато рускихъ красавицъ зъ краю. Здоровы, свѣжы, якъ вода нашихъ гóрскихъ пото-ковъ, червоніи на лиці, якъ сегорóчный тометесъ, тлустіи якъ мельника куры. Сли котрый зъ нашихъ хло-пцѣвъ схоче користати зъ нашего оголошенія, най не водкладає на пóзнѣйше бо не все въ четверть, Петра не що недѣлѣ святятъ паску! Въ слѣдующомъ числѣ на-пишемъ дальше и щось но-вого, а теперъ прашайте.

НОВИНКИ.

Емиграційный рухъ мавъ — якъ доносить „Галичанино-ви“ — проявитись сильно такожъ уже въ Тернополь-щизнѣ. До Бразиліи выѣхало доси ще не багато людей, але староство въ Тернопо-ли облягають товпы селянь, просячи о выдане пашпор-товъ.

Ювильей кардинала Ле-доховского.

Сими днями обходивъ пред-сѣдатель римской конгрега-ціи для ширєня вѣры 50-лѣтний ювильей священъ-ства. Мечиславъ гр. Ледохов-скій, потомокъ колѣсь рус-кого и православного роду,

